

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2016, sp. zn. 8 Tdo 1417/2016, ECLI:CZ:NS:2016:8.TDO.1417.2016.1

Číslo: 19/2017

Právní věta: Ve výroku, jímž se podle § 222 odst. 2 tr. ř. postupuje věc jinému orgánu, se uvádí skutek, jak byl zjištěn soudem, bez ohledu na to, jak byl popsán v obžalobě. Přitom je třeba zachovat totožnost skutku. Popis skutku, pro který se věc postupuje, musí odpovídat výsledkům soudem provedeného dokazování a zjištěným skutečnostem, protože jen takto vymezený skutek vytváří podklad pro orgán, jenž se má věci dále zabývat. Takovým podkladem nejsou úvahy a závěry uvedené pouze v odůvodnění rozhodnutí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.12.2016

Spisová značka: 8 Tdo 1417/2016

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Popis skutku, Postoupení věci

Předpisy: § 222 odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání nejvyššího státního zástupce podaném v neprospěch obviněného Ing. J. K. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 61 To 201/2016, za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadené usnesení Městského soudu v Praze a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 7. 4. 2016, sp. zn. 4 T 143/2015, zrušil. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Obvodnímu soudu pro Prahu 10 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 7. 4. 2016, sp. zn. 4 T 143/2015, byla podle § 222 odst. 2 tr. ř. postoupena k projednání jako přestupek trestní věc obviněného Ing. J. K. Úřadu městské části P. 10, spočívající v tom, že od blíže nezjištěné doby do 1. 2. 2014, v P., ulici K., v bytě fyzicky a psychicky týral poškozenou V. K., svoji manželku, tím způsobem, že do ní strkal, kopal ji, občas jí dal facku, v důsledku čehož měla modřiny, ale lékařské ošetření nikdy nevyhledala, na poškozené si vynucoval sex s tím, že pokud ho poškozená odmítne, tak nedostane peníze, psal jí

výhrušné a vulgární e-maily, ve kterých ji urážel, že je děvka, dále ji omezoval v obvyklém způsobu života tím, že nesměla odejít z bytu bez jeho svolení, kontroloval jí výpisy z mobilního telefonu, e-mailovou poštu a kontrolu jejího pohybu zjišťoval tak, že jí bez jejího vědomí dal do kabelky pager, přičemž jeho chování mělo eskalující charakter, a to zejména v posledních pěti letech společného soužití, v důsledku něhož musela poškozená vyhledat pomoc psychiatra, užívat antidepresiva a následně vyhledat pomoc organizace ROSA, a podle výsledků znaleckého zkoumání se u poškozené v přímé souvislosti s jednáním obviněného rozvinul anxiózně depresivní syndrom, který lze hodnotit jako ublížení na zdraví, a následky syndromu týrané ženy se u poškozené projevily především v rozvoji situací podmíněné posttraumatické stresové poruchy s poruchou spánku, vyhýbavým chováním, znovuprožíváním úzkosti a obav, jakož i v sekundárních souvislostech ovlivňujících její psychickou stabilitu, sebedůvěru a ve snížení schopností poškozené efektivně a racionálně řešit problémy domácího násilí.

2. Městský soud v Praze jako stížnostní soud usnesením ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 61 To 201/2016, rozhodl o stížnosti státního zástupce tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti tomuto usnesení soudu druhého stupně podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř. dovolání z důvodů § 265b odst. 1 písm. f), g), l) tr. ř., protože soudy postoupily věc obviněného k projednání jako přestupek, aniž byly splněny zákonné podmínky pro takové rozhodnutí, které spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku. Soudům vytkl, že shledal, že z provedených důkazů nevyplývá, že by šlo o jednání takové intenzity a rozsahu, aby byly naplněny znaky skutkové podstaty zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, a že nebyla objasněna doba páčání trestné činnosti. Nejvyšší státní zástupce naopak poukázal na výsledky dokazování, které objasnily, že partnerské soužití se zhoršilo zejména v posledních pěti letech, a také na závažné psychické problémy poškozené. S odkazem na vymezení pojmu týrání připustil, že ze strany obviněného nedocházelo vůči poškozené k výraznému fyzickému násilí, přesto však nebylo možné přehlédnout dlouhodobé méně výrazné chování spočívající v kontrolách, urážkách, projevech dominance, využívání její finanční závislosti či omezování pohybu mimo domov, které dosáhlo takové intenzity, jež je srovnatelná s fyzickým týráním, neboť je závažného rozměru odpovídající škodlivosti a intenzitě trestného činu. O tom svědčí i to, že se jako následek jednání obviněného u poškozené rozvinul anxiózně depresivní syndrom, který je třeba považovat za ublížení na zdraví. Tyto skutečnosti vyplynuly zejména z výpovědi poškozené, která podle znalců nemá sklony ke zveličování prožitých událostí. Depresivní syndrom u ní fakticky nastal v důsledku chování obviněného, jež nese i podle znalců základní prvky domácího násilí, a má povahu středně těžké nemoci, protože u poškozené došlo k ovlivnění psychické stability a sebedůvěry, snížení schopnosti efektivně a racionálně řešit problém tohoto domácího násilí. Dovolatel poukázal i na obsah výpovědi matky poškozené a dalších osob, které s poškozenou přicházely do styku.

4. Na základě soudy učiněných zjištění se nejvyšší státní zástupce neztotožnil se závěrem soudů, že poškozená jako vysokoškolsky vzdělaná osoba s dobrým rodinným zázemím mohla věc sama již dříve realizovat, neboť zdůraznil, že jedním ze základních znaků syndromu týrané ženy je právě snížená schopnost řešit problém svého týrání. Z uvedených důvodů dovolatel dovedl, že bylo prokázáno, že se obviněný dopustil jednání mu kladeného za vinu, které bylo dlouhodobé, spočívalo zejména v psychickém násilí vůči poškozené v podobě neustálého obviňování z nevěry, ponižování, urážkách, kontrole její komunikace i jejího pohybu a ve zneužití její finanční závislosti. Na základě uvedených skutečností shledal trestní represi u obviněného za nezbytnou, protože čin, jehož se dopustil, byl natolik závažný, že bylo nutné, aby v něm byl spatřován trestný čin. Jestliže soudy na podkladě

provedeního dokazování dospěly k závěru, že se skutek sice stal, ale v omezené intenzitě a rozsahu, bylo na místě i přesto obviněného uznat vinným, protože ze všech provedených důkazů vyplývá průběh útoků tak, jak byly popsány v obžalobě. Navíc nejvyšší státní zástupce poukázal na to, že soud prvního stupně při zjišťování skutkového stavu věci nepostupoval v souladu se zásadou hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř., a proto v přezkoumávaných rozhodnutích spatřoval extrémní nesoulad mezi právním posouzením věci a vykonanými důkazy (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. [I. ÚS 55/04](#)).

5. Závěrem dovolání nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 61 To 201/2016, i jemu předcházející usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 7. 4. 2016, sp. zn. 4 T 143/2015, jakož i všechna další rozhodnutí na obě zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 10, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

6. K podanému dovolání se v souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil obviněný, který opakoval své výhrady proti skutkovým závěrům ve shodě s tím, jak je učinil v předešlých fázích trestního řízení. Dovolání nejvyššího státního zástupce považoval za zmatečné, zkreslené a nezakládající se na faktech, protože státní zastupitelství nedisponovalo důkazy, které by obviněného ze spáchání předmětného činu usvědčily, ale naopak ignorovalo všechny důkazy obhajoby. K obsahu dovolání vytýkající nedostatky v aplikaci § 12 odst. 2 tr. ř. či § 222 odst. 2 tr. ř. se obviněný nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Protože jen na podkladě dovolání relevantně opřené o některý ze zákonných dovolacích důvodů mohou být napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející podrobena věcnému přezkoumání, dovolací soud dále zkoumal, zda dovolání obviněného obsahuje takové skutečnosti, které naplňují jím označený dovolací důvod.

8. Nejvyšší státní zástupce podal dovolání s odkazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. f), g), l) tr. ř., protože nesouhlasil s tím, že soud prvního stupně po provedeném dokazování zjištěný skutek neposoudil jako trestný čin, ale postoupil ho k projednání jinému orgánu jako přestupek, a odvolací soud se s tímto jeho postupem ztotožnil. Výhrady uvedené v dovolání korespondují s uplatněnými dovolacími důvody, protože v souladu s § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. je vytýkáno, že bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Obdobně argumenty dovolatele odpovídají i důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jenž je naplněn, když rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V souladu s důvody podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. státní zástupce namítal vadnost postupu odvolacího soudu, který spatřoval v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti usnesení, přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

9. Na podkladě podaného dovolání a přezkoumávaných rozhodnutí Nejvyšší soud shledal, že byly naplněny formální podmínky pro věcné přezkoumání napadených rozhodnutí, neboť dovolání netrpí

vadami, pro které by ho mohl odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. ř. Když přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, dospěl k závěru, že toto dovolání je důvodné.

10. Vzhledem k tomu, že zásadním nedostatkem, který nejvyšší státní zástupce vytykal soudům obou stupňů, bylo rozhodnutí o postoupení věci, je třeba uvést, že podle § 222 odst. 2 tr. ř. soud postoupí věc jinému orgánu, jestliže shledá, že nejde o trestný čin, avšak zažalovaný skutek by mohl být jiným orgánem posouzen jako přestupek nebo kárné provinění, o nichž je tento orgán příslušný rozhodovat. Podmínkou tohoto postupu je prokázání toho, že nejde o trestný čin. Takový závěr však musí mít dostatečnou oporu ve výsledcích dokazování, které bylo provedeno v hlavním líčení řádně a v potřebném rozsahu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2010, sp. zn. [8 Tdo 578/2010](#)).

11. Soud prvního stupně rozhodl podle § 222 odst. 2 tr. ř. na základě výsledků provedeného dokazování, přičemž obsah jednotlivých důkazů, které provedl, popsal na stranách 2 až 7 svého usnesení. Dospěl k závěru, že v dané věci se nejedná o trestný čin, ale věc by mohla být příslušným orgánem posouzena jako přestupek proti občanskému soužití. Vyšel z důkazní situace při hlavním líčení a zvažoval, nakolik je jednání obviněného v rámci konfliktního manželství závažné a zda mohlo v důsledku své závažnosti naplnit skutkovou podstatu žalovaného zločinu. Na straně 8 soud prvního stupně stručně zopakoval obsah výpovědi, resp. obhajobu obviněného, uvedl, že vzal za prokázané, že obviněný poškozenou jednou udeřil, dal jí facku, kterou mu poškozená vrátila, s odstupem několika roků obviněný poškozenou dal druhou facku na společné dovolené, vzhledem k výpovědi poškozené a dalším svědkům vzal také za prokázané, že docházelo mezi manželi k vzájemnému strkání, což doznal i obviněný, dále že obviněný poškozenou kopl, když seděl na sedačce a ona procházela kolem. Soud prvního stupně uvedl také, že obviněný poškozenou svým způsobem omezoval v obvyklém způsobu života tím, že nesměla odejít z bytu bez jeho svolení, ale že je třeba na tento zákaz nahlížet v celkovém kontextu fungování a soužití rodiny, když sama poškozená i její matka uváděly, že obviněný se z práce vracel pozdě domů a v době jeho nepřítomnosti se mohla pohybovat volně. Obviněný kontroloval výpisy z mobilního telefonu poškozené, což i sám doznal s tím, že mobil je služební a on jako majitel firmy chtěl vědět, jak vysoký účet za telefon je třeba zaplatit. Soud pokračoval konstatováním, že do e-mailu poškozené obviněný přístup neměl, neboť neznal heslo. Ohledně vynuovení sexu s poškozenou soud zdůraznil, že i zde je nutné toto tvrzení posuzovat v celkovém kontextu soužití manželů, když z výpovědi poškozené plyne, že v případě odmítnutí sexu obviněnému ihned dovozoval, že je mu nevěrná, a až druhotně obviněný uváděl, že v případě její nevěry jí nebude dávat peníze. Soud prvního stupně shrnul, že „jednání obviněného vůči poškozené podle názoru soudu nemůže být rozhodující a jedinou příčinou toho, že se u ní rozvinul anxiózně depresivní syndrom“. Jak uvedl, důvodem tohoto závěru bylo, že „na rozvoj tohoto syndromu mohl mít vliv i zdravotní stav syna D., a navíc jednání obviněného v takové intenzitě, jak se podává z obžaloby, prokázano nebylo“. Soud též nabyl přesvědčení, že významnou roli hrál v soužití manželů i „značný věkový rozdíl a dominantní osobnosti obou“. Soud učinil závěr, že z provedených důkazů nevyplývá, že by ze strany obviněného šlo o jednání vůči poškozené takové intenzity a rozsahu, aby naplnilo pojem týrání ve smyslu trestního zákoníku, a to i s přihlédnutím k § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

12. Odvolací soud považoval odůvodnění právní kvalifikace jednání obviněného, jak je provedl soud prvního stupně, za pečlivé a hodnocení věci nebylo podle něj „v příkrém rozporu“ s § 2 odst. 6 tr. ř. Žalovanou skutkovou podstatu nepokládal za přesvědčivou, zejména z hlediska stanovení časového úseku páchaní trestného činu. Vzhledem ke změně na psychickém stavu poškozené konstatoval sice závažné následky, avšak s tím, že objektivní jednání pachatele musí být „závažné a musí být v příčinné souvislosti s těmito následky“ a znalec „připustil, že na psychiku poškozené mohla mít vliv i nemoc dítěte“. Odvolací soud též uvedl, že „obecně je možno říci, že daný následek může být

způsoben i zvýšeně intenzivním subjektivním vnímáním nespokojeného partnerského vztahu např. v důsledku velkého věkového rozdílu, rozdílnosti povah apod.“ Zjištěné následky na psychice poškozené tak pro jednoznačné zjištění naplnění skutkové podstaty žalovaného zločinu samy o sobě nestačí. Přestože týráním se nevyznačuje jen fyzickou silou, považoval ji odvolací soud v této věci za typickou, k čemuž dodal, že o fyzické násilí nešlo, protože poškozená zraněna nikdy nebyla, nikdo si na ní nikdy žádného zranění nevšiml. Vynucování sexu pod pohrůzkou, že nedostane peníze, se v praxi nikdy nezrealizovalo, obviněný dával poškozené na chod domácnosti dostatek peněz. Závěrem zdůraznil, že týráním musí mít ze strany pachatele určitou objektivní skutkovou závažnost, nepostačí případně pouze vznik i těžkých psychických následků na psychice oběti, které mohou vzniknout i z jiných důvodů.

13. Na základě těchto důvodů obsažených v přezkoumávaných rozhodnutí soudů nižších stupňů Nejvyšší soud shledal, že učiněné závěry o tom, že čin, v němž obžaloba spatřovala naplnění znaku zločinu týráním osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, nenaplněje znaky tohoto trestného činu, jsou předčasné, protože je soudy učinily sice na podkladě výsledků provedeného dokazování, avšak bez toho, aby soud prvního stupně provedené důkazy hodnotil postupem splňující požadavky § 2 odst. 6 tr. ř. V odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí není nikde uvedeno, jak především soud prvního stupně důkazy, které provedl, hodnotil, přestože tak byl povinen učinit na podkladě svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich vzájemných souvislostech. Nedostatek tohoto postupu je významný zejména proto, že soudy obou stupňů vycházely pro svůj závěr, který byl odlišný od toho, jak jej učinila obžaloba, ze stejných důkazů, avšak s jinými zjištěními o tom, jaké okolnosti z nich vzaly za prokázané. Nevysvětlily tak, kterým částem výpovědi poškozené či dalších svědků nebo znalců nevěřily, resp. je hodnotily jinak než státní zástupce v podané obžalobě. Za vadu je tak třeba považovat, že soud prvního stupně neuvážil všechny okolnosti případu jednotlivě i v jejich souhrnu, nevypořádal se s jednotlivými skutečnostmi vyplývajícími ze svědeckých výpovědí, ale upřednostnil jen některé okolnosti, na jejichž základě dovedl, že jde o čin, který nedosahuje škodlivosti, kterou vykazuje jednání obvykle podrážované pod trestný čin týráním osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 tr. zákoníku. Z odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí je zřejmé, že právě odlišnost skutkových závěrů od podané obžaloby je tou rozhodnou a podstatnou okolností, která vedla soud prvního stupně k závěru o tom, že se nejedná o žádný trestný čin.

14. Soud prvního stupně na straně 9 svého usnesení uvedl, že „je nepřijatelné do manželky strkat, kopat ji, být vsedě na sedačce, když prochází kolem, nebo jí uštědřit facku, rozhodovat o tom, kdy může poškozená být opustit a kam může jít, kontrolovat jí mobilní telefon, snažit se zjistit její pohyb vložením sledovacího zařízení do kabelky, urážet manželku vulgárními výrazy, ať v ústní, nebo písemné podobě, kdy soud má za prokázané, že těchto útoků se obžalovaný dopustil ...“. V daných souvislostech vzniká pochybnost o tom, z jakých důvodů a k jakým skutkovým zjištěním soud prvního stupně dospěl, neboť pro takový závěr odůvodnění usnesení neobsahuje potřebné hodnocení důkazů, a navíc je to, které je v přezkoumávaném rozhodnutí uvedeno, vnitřně rozporné. V té souvislosti Nejvyšší soud jen příkladmo poukázal na vnitřní nejednotnost skutkových závěrů uvedených ve skutkových zjištěních a úvah soudu prvního stupně (viz strany 8 až 9), když v popisu skutku, který postoupil, nechal zjištění, že obviněný poškozené mj. kontroloval e-mailovou poštu, čemuž logicky odporuje odůvodnění, kde uvedl, že „do e-mailu poškozené přístup neměl, neboť heslo neznal.“. Obdobně soud v popisu skutku ponechal zjištění, že u poškozené „se v přímé souvislosti s jednáním obviněného rozvinul anxiózně depresivní syndrom“, v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí však dospěl k závěru, který rovněž nijak nevysvětlil, že důvodem tohoto onemocnění bylo nejen jednání obviněného, které nebylo rozhodující a jedinou příčinou rozvinutí syndromu, ale mohl se na něm podílet i zdravotní stav syna D. Pokud znalec učinil jiný závěr, bylo třeba, aby soud takový rozpor ve znaleckém posudku odstranil a svůj postoj k němu vysvětlil, což se však nestalo.

15. Nejvyšší soud jen pro úplnost ve vztahu k postupu při posuzování znaleckého posudku MUDr. V. T. a PhDr. J. K., znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinická psychologie, který byl stěžejním důkazem vedoucím soud prvního stupně ke změně skutkových zjištění, zdůrazňuje, že bude nutné respektovat, že když je podání znaleckého posudku závislé na určitém hodnocení důkazů, znalec musí svůj závěr v posudku vyslovit podmíněčně, popř. alternativně, s ohledem na možná či v úvahu přicházející hodnocení opatřených důkazů orgánem činným v trestním řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 16. 10. 1979, sp. zn. [3 To 55/79](#), uveřejněné pod č. 64/1980 Sb. rozh. tr.). Pokud si tedy důkazy navzájem odporují a mohou vést k různým skutkovým variantám, nesmí znalec zaujímat stanovisko k správnosti či pravdivosti určité skupiny důkazů nebo určité skutkové varianty, ale musí zpracovat znalecký posudek s přihlédnutím k různým možnostem (variantám) z takové důkazní situace vyplývajícím (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 8. 7. 1980, sp. zn. [Tzv 17/80](#), uveřejněné pod č. 33/1981 Sb. rozh. tr.).

16. Z ustálené judikatury proto vyplývá, že pokud mají být závěry znalce opřeny o různé subjektivní údaje (např. o svědecké výpovědi o chování obviněného v době spáchání trestného činu) nebo o podkladové materiály, které jsou rozporné nebo se vzájemně vylučují, pak by měl znalec vypracovat podmíněný nebo alternativní závěr pro všechny možné varianty řešení, přičemž definitivní závěr o spolehlivosti podkladových materiálů a výběr jedné z variant řešení musí učinit orgán činný v trestním řízení, nikoliv znalec [viz MUSIL, J. Hodnocení znaleckého posudku. Kriminallistika (online). 2010, roč. 42, č. 3, (cit. 7. 1. 2015), dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>]. Znalec nesmí sám vyloučit některé z předložených podkladů jen proto, že nezapadají do jím vytyčené verze události. Ponechávat bez povšimnutí věcnou správnost znaleckého posudku, slepě důvěřovat závěrům znalce, by znamenalo ve svých důsledcích popřít zásadu volného hodnocení důkazů soudem podle svého vnitřního přesvědčení, privilegiovat znalecký důkaz a přenášet odpovědnost za skutkovou správnost soudního rozhodování na znalce; takový postup nelze z ústavněprávních hledisek akceptovat. Vyvstanou-li pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, je orgán činný v trestním řízení povinen, v souladu se zásadou oficiality a zásadou vyhledávací (§ 2 odst. 4, 5 tr. ř.), pokusit se odstranit vzniklé pochybnosti obstaráním dalších důkazů. V případě závažných skutkových rozporů a pochybností o správnosti znaleckého posudku, které se nepodaří odstranit, musí soud postupovat podle pravidla *in dubio pro reo* a rozhodnout ve prospěch obviněného (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. [III. ÚS 299/06](#)).

17. Podle Nejvyššího soudu se soud prvního stupně dostatečně nezabýval okolnostmi, které jej vedly k závěru, že jednání obviněného nebylo prokázáno v takové intenzitě, jak se podává v obžalobě. Závěr o tom, že se na následku zjištěném u poškozené podílel i značný věkový rozdíl či dominantní osobnosti obou, soud učinil bez kontextu s ostatními ve věci provedenými důkazy, bez potřebného vysvětlení k ostatním zjištěným okolnostem. Rozporné a nevyjasněné jsou též i závěry o významu fyzického napadání obviněného, protože na jedné straně soud sice dochází k závěru, že k takovému jednání ze strany obviněného docházelo, avšak není zřejmé, za jak významné je soud považoval, eventuálně v jaké formě či s jakými následky nebo důsledky na poškozenou a její stav, protože facky měly být podle výroku občasné, v odůvodnění však soud prvního stupně činí závěr o tom, že šlo o dvě facky, a to opět aniž by vysvětlil, na základě jakých důvodů k takto odlišnému skutkovému zjištění dospívá. Zcela nepřezkoumatelný je závěr o modřinách na těle poškozené, o nichž uvedl, že obviněný modřiny na těle poškozené přiznával, svědci však žádné neviděli. Podle výroku také obviněný poškozenou kopal, v odůvodnění se však mluví o jediném kopu. Nejasnosti je možné shledat i ohledně vynucování sexu za peníze či zákazu odcházení z bytu, ani o těchto odlišně zjištěných skutečnostech soud jasně v odůvodnění nevymezil své úvahy a nezmínil, o které důkazy své závěry opíral.

18. Soudu prvního stupně je též třeba vytknout, že ze svého hodnocení zcela vynechal zjištění, která

vyplynula z výpovědí svědků M. K. a D. K., dětí obviněného a poškozené, kteří popisovali chování otce vůči matce obdobně, jak líčila i poškozená, zejména byli přítomni tomu, když obviněný poškozenou fyzicky napadal. Soud nehodnotil ani výpověď matky poškozené J. H., která hovořila o negativním trvalém psychickém působení obviněného na dceru. Bez potřebného posouzení zůstala i výpověď T. P. a V. B., které rovněž byly přítomny některým praktikám a formě chování obviněného vůči poškozené. Do svých úvah soud dostatečně nezahrnul ani lékařské zprávy a další listinné důkazy, z nichž se podává, že poškozená se již v srpnu 2013 obrátila na ROSU – centrum pro týrané a osamělé ženy, z nichž rovněž vyplývají informace významné především z hlediska intenzity jednání obviněného, jež soud také ze všech potřebných a rozhodných souvislostí nehodnotil.

19. Nejvyšší soud shledal v usnesení soudu prvního stupně uvedené nedostatky spočívající především v nesprávných procesních postupech, které měly následně dopad i na právní úvahy, a považuje tak za nutné poukázat i na nedůsledný postup odvolacího soudu, který nyní zjišťované vady, namítané též i v odvolání, nenapravit a zcela v rozporu s obsahem přezkoumávaného usnesení soudu prvního stupně konstatoval, že hodnocení věci soudem prvního stupně nebylo v „příkrém“ rozporu s § 2 odst. 6 tr. ř. S takovým závěrem se nelze ztotožnit, protože, jak již bylo uvedeno, právě v „příkrém“ rozporu uvedený postup soudu prvního stupně, který provedené důkazy vůbec nehodnotil a nevyložil, o jaké důkazy své rozhodnutí opřel, a naopak, které považoval za nevěrohodné, byl. Proto i jeho rozhodnutí je vadné. Tomu nasvědčuje i neurčitý závěr, jenž učinil o zásadních otázkách, které musejí být výsledky provedení dokazování jednoznačně buď prokázány, nebo vyloučeny, nelze je však uzavřít v rovině pochybností, jako např. to, že „žalovaná skutková podstata nepůsobí přesvědčivě, když delší doba spáchání trestného činu je stanovena od blíže nezjištěné doby do 1. 2. 2014“. K tomu je třeba uvést, že uvedeným způsobem časově vymezený skutek je založen na skutkovém zjištění, které vyplynulo z provedení dokazování, a na odvolacím soudu bylo, aby posoudil, zda tento skutkový závěr je správný a odpovídá výsledkům provedení dokazování, anebo nikoliv, a pro takovou alternativu učinil potřebný závěr o způsobu procesu, z něhož vzešel. Jestliže však tento závěr nebyl zpochybněn, bylo třeba se s ním vypořádat ve vztahu ke znaku týrání, tedy v rovině hmotněprávní, a posoudit, zda naplňuje pojem dlouhodobosti, a to ve vztahu k menší či větší intenzitě jednání obviněného (srov. například stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1983, sp. zn. [Tpjf 169/82](#), uveřejněné pod č. 11/1984 Sb. rozh. tr.).

20. Obdobně nepřezkoumatelný je i závěr odvolacího soudu o příčinách, které se podílely na rozvinutí anxiózně depresivního syndromu u poškozené, neboť zpochybnil (viz strana 2 přezkoumávaného usnesení) příčinnou souvislost mezi jednáním obviněného a tímto následkem, protože „znalec připustil, že na psychiku poškozené mohla mít vliv i nemoc dítěte, že obecně tento následek může být způsoben i zvýšeně intenzivním subjektivním vnímáním nespokojeného partnerského vztahu“. Tento závěr, který vyplynul z výpovědi znalce u hlavního líčení, postrádá nejen odstranění vad ve zpracování znaleckých závěrů, jak jsou shora rozvedeny, ale je i v rozporu s tím, že příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistoupí i další skutečnost, jež spolupůsobí ke vzniku následku, ovšem za předpokladu, že jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo (srov. rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28. 11. 1974, sp. zn. [125/74](#), uveřejněný pod č. 37/1975Sb. rozh. tr.). Jednání pachatele má proto povahu příčiny i tehdy, když kromě něj vedlo k následku i jednání další osoby, což bylo v posuzované věci dostatečně soudy rozvedeno a vysvětleno. Odvolací soud z těchto zásad možnost vzniklého následku u poškozené i vlivem dalších okolností nezvažoval, jeho usnesení je tak i z tohoto důvodu nejasné a neúplné (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. 11. 1980, sp. zn. [2 Tz 10/80](#), uveřejněné pod č. 20/1981Sb. rozh. tr., či rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. 1. 1981, sp. zn. [5 Tz 66/80](#), uveřejněné pod č. 21/1981 Sb. rozh. tr., rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 4. 2. 1971, sp. zn. [3 Tz 5/71](#), uveřejněný pod č. 72/1971 Sb. rozh. tr., či rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28. 11. 1974, sp. zn. [125/74](#), uveřejněný pod č. 37/1975 Sb. rozh. tr.).

21. Vadnost uvedených procesních postupů vycházející z nedodržení zásad stanovených v § 2 odst. 6 tr. ř. a § 134 odst. 2 tr. ř. má dopad i na vymezení skutku, jehož se postoupení věci týká. Soud prvního stupně postupem podle § 222 odst. 2 tr. ř. však tato pravidla nerespektoval, protože i když ve výroku, jímž tuto věc postoupil, skutek popsal, nejednalo se o ta skutková zjištění, k nimž dospěl na podkladě vlastního provedení dokazování, jak bylo shora rozebráno. Podle obsahu tohoto skutkového zjištění přejal zřejmě znění skutku popsaného v obžalobě (na č. l. 312 až 316). Takový postup však není v souladu se smyslem postoupení věci podle § 222 odst. 2 tr. ř., které se týká vždy skutku, a nikoliv jeho možného právního posouzení, a proto je kladen požadavek na to, aby ve výroku usnesení o postoupení věci byl kromě označení (jména) obviněného a dalších základních obsahových náležitostí usnesení (§ 134 odst. 1 tr. ř.) uveden i popis skutku, jehož se postoupení týká, a to tak, aby tento skutek nemohl být zaměněn s jiným skutkem (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 1996, sp. zn. [2 Tzn 97/1996](#), publikované pod č. 44/1996 Sb. rozh. tr., a přiměřeně též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. [4 Tz 9/2003](#)). Nestačí, jestliže je ve výroku jen právní posouzení skutku a skutek samotný je popsán pouze v odůvodnění usnesení. V odůvodnění usnesení o postoupení věci pak musí být uvedeny skutkové a právní úvahy, na podkladě kterých soud rozhodl o postoupení věci (srov. Bulletin Nejvyššího soudu, seš. 2, roč. 1988, č. rozhodnutí 26). Vzhledem k uvedenému významu popisu skutku je nezbytné, aby byl zahrnut do výrokové části každého meritorního rozhodnutí, protože jinak by vznikaly pochybnosti o zachování totožnosti skutku, o dosahu právní moci meritorního rozhodnutí a o možnosti použití opravných prostředků proti nim. Proto musí být již z výroku usnesení o postoupení věci podle citovaného ustanovení zřejmé, o jaký skutek se vlastně jedná a jaký skutek může být předmětem rozhodování jiného příslušného orgánu. Právní moci totiž nabývá jen výrok rozhodnutí, nikoli jeho odůvodnění, a proto příslušný orgán, jemuž byla věc postoupena, je vázán pouze vymezením skutku ve výrokové části usnesení o postoupení věci; popis skutku jen v jeho odůvodnění nestačí, protože jeho vymezení zde není závazné a neposkytuje spolehlivý podklad pro rozhodnutí příslušného orgánu o tom, zda jde o přestupek, nebo kárné provinění (obdobně viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 1996, sp. zn. [2 Tzn 97/1996](#), publikované pod č. 44/1996 Sb. rozh. tr.).

22. Tyto zásady musí mít logicky dopad i na případ, když soud po provedeném dokazování zjistí jiné skutkové okolnosti, než na základě kterých byla podána obžaloba, podle níž skutek, který vymezovala, byl dostatečným podkladem pro závěr o naplnění znaků trestného činu, který v něm byl spatřován. Jestliže však soud provede při hlavním líčení důkazy, které řádně zhodnotí, a v odůvodnění svého rozhodnutí náležitě postupem podle § 2 odst. 5, 6 tr. ř. (což se však v této trestní věci, jak bylo uvedeno výše, nestalo) vyloží, z jakých důvodů dospěl k jiným skutkovým okolnostem, je tato jeho činnost výsledkem jím provedení dokazování, a proto je nutné, aby tyto své od obžaloby odlišné skutkové závěry nejen jasně odůvodnil, ale i přesně a jasně vyjádřil ve výroku o postoupení věci. Ani v tomto případě nestačí nová skutková zjištění uvést jen v odůvodnění rozhodnutí, protože orgán, jemuž se věc postupuje, bude rozhodovat o tom skutku, který vzešel z výsledků dokazování před soudem, nikoliv o tom, pro který byla podána obžaloba. I v tomto případě totiž platí, že právní moci nabývá jen výrok rozhodnutí, nikoli jeho odůvodnění, a že příslušný orgán, jemuž byla věc postoupena, rozhoduje o skutku vymezeném ve výrokové části usnesení o postoupení věci a tím, jak zní odůvodnění, v této souvislosti není vázán. V případě postoupení věci je rozhodné to, že jde o meritorní rozhodnutí, při němž soud jinému orgánu postupuje celou trestní věc. Důvodem tohoto postupu může být jedině závěr soudu učiněný na základě provedení dokazování, že nejde o trestný čin, ale že zažalovaný skutek by mohl být jiným orgánem posouzen jako přestupek nebo kárné provinění. Přestože § 222 odst. 2 tr. ř. užívá pojem „zažalovaný skutek“, nelze z tohoto dovozovat, že je tím myšlen v přesné a nezměněné podobě ten skutek, který je uveden ve znění obžaloby, protože by v případě tohoto výkladu zcela postrádalo smyslu to, že orgán, jemuž je věc postoupena, rozhoduje o skutku, jak byl vymezen, neboť by i tento orgán musel rozhodovat znovu o skutku, který však výsledky provedení dokazování prokázán nebyl, tzn. slovy zákona, soud v něm „shledal“ na základě jiných skutkových okolností, že nejde o trestný čin. Protože kdyby soud podle

výsledků vlastního dokazování neučinil jiné skutkové závěry, byly by na podkladě skutkových okolností, z nichž vycházela obžaloba, znaky trestného činu naplněny, a tudíž by nebyl důvod pro to, aby věc byla postupována jinému orgánu. Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud dospěl k závěru, že ve výroku, jímž se podle § 222 odst. 2 tr. ř. postupuje věc jinému orgánu, je nutné uvést skutek, jak byl zjištěn soudem, bez ohledu na to, jak byl popsán v obžalobě. Přitom je třeba zachovat totožnost skutku. Skutek, pro který se věc postupuje, musí odpovídat výsledkům soudem provedenému dokazování a zjištěným skutečnostem, protože jen tento skutek vytváří podklad pro orgán, jenž se má věci dále zabývat, takovým podkladem nejsou úvahy a závěry uvedené v odůvodnění tohoto rozhodnutí (srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2010, sp. zn. [8 Tdo 578/2010](#)).

23. Z naznačeného je patrné, že nepřezkoumatelnost usnesení, proti nimž dovolání směřuje, byť vychází z nedostatku odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí, má dopad pro správnost zejména právních úvah majících bezprostřední vliv na to, zda jde, či nejde o trestný čin, a proto Nejvyšší soud, když shledal dovolací námitky nejvyššího státního zástupce důvodnými, podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 61 To 201/2016, i usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 7. 4. 2016, sp. zn. 4 T 143/2015, a podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil též další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, Obvodnímu soudu pro Prahu 10 podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

24. Na soudu prvního stupně, jemuž se věc vrací k dalšímu postupu, bude, aby poté, co na základě výsledků dosud provedeného dokazování a jejich pečlivém zhodnocení v souladu se zásadami uvedenými v § 2 odst. 6 tr. ř., po jeho doplnění o výslech znalce MUDr. V. T. zaměřený na vzniklé rozpory ve znaleckých podáních tak, aby byly splněny požadavky výše popsané, a též i po provedení dalších důkazů, jestliže taková potřeba pro správné a spravedlivé rozhodnutí při provádění dokazování vyplyne, učinil závěr o tom, k jakým skutkovým zjištěním dospěl. Následně, na základě skutku, který z takto provedeného dokazování vyplyne, bude soud prvního stupně znovu pečlivě zkoumat, zda byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku po formální stránce, a pokud shledá, že znaky tohoto trestného činu ve smyslu § 13 odst. 1 tr. zákoníku naplněny byly, bude teprve posuzovat, zda jde v tomto činu shledávat i materiální korektiv ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, a tedy zda jde o trestný čin. V případě, že by soud dospěl k závěru, že na základě skutku, který by nově vymezil, nelze v činu takto nově definovaném shledávat naplněným některý z formálních znaků trestného činu podle § 199 tr. zákoníku (ani žádného jiného), nebude přicházet v úvahu ani použití subsidiarity trestní represe, protože ta se zvažuje jen tehdy, když není pochyb o naplnění formálních znaků trestného činu (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku). To plyne z toho, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Zvláštnost materiálního korektivu spočívajícího v použití subsidiarity trestní represe vyplývá z toho, že se jedná o zásadu, a nikoli o konkrétní normu, a proto je třeba ji aplikovat nikoli přímo, ale v zásadě jen prostřednictvím právních institutů a jednotlivých norem trestního práva (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [Tpjn 301/2012](#), uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

25. Při nových úvahách o tom, zda soudy zjištěný skutek naplňuje znaky trestného činu podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, bude zejména nutné posuzovat, zda jde o týrání ve smyslu uvedené skutkové podstaty, za něž se považuje zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společném obydlí vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a

určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. [3 Tdo 1160/2005](#), publikované pod č. 20/2006 Sb. rozh. tr.). Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1983, sp. zn. [Tpfj 169/82](#), publikované pod č. 11/1984 Sb. rozh. tr., s. 83). Může jít o zlé nakládání působením fyzických útrap, ale i o zlé nakládání v oblasti psychické. Není také nutné, aby u svěřené osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 1983, sp. zn. 5 Tz 14/1983, publikované pod č. 20/1984-I. Sb. rozh. tr.). Z hlediska těchto zásad bude soud prvního stupně povinen posuzovat, zda jednání obviněného, které z výsledků provedeného dokazování vyplyne, splňuje takto vymezená hlediska pro naplnění základní skutkové podstaty tohoto trestného činu.

26. Rovněž bude třeba, aby soud hodnotil i naplnění kvalifikačního znaku podle odst. 2 písm. d) § 199 tr. zákoníku, který spočívá v tom, že čin byl páchán po delší dobu. Se zřetelem na to, že již vlastní týrání je zlé nakládání, které se vyznačuje určitým trváním (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 1983, sp. zn. [5 Tz 14/1983](#), publikované pod č. 20/1984-I. Sb. rozh. tr.), musí se při páchání takového činu po delší dobu jednat o dobu trvání řádově v měsících. V souvislosti s tím je třeba zdůraznit, že čím méně intenzivní bude týrání, tím delší dobu bude muset takové zlé nakládání trvat, aby se mohlo jednat o naplnění této okolnosti podmiňující vyšší trestní sazby, a naopak.